

COLUMN

de Volkskrant

extreemrechts verdienmodel

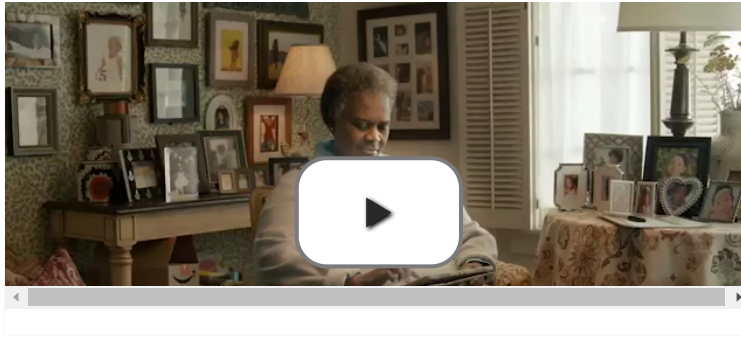

21 november 2021

De foto werd gemaakt door Henryk Ross, zelf ook Joodse gevangene in het getto van Łódź, het op één na grootste van Polen. Met gevaar voor eigen leven legde Ross het dagelijkse leven en de terreur van de nazi's vast. Vanaf 1942 begonnen de massadeportaties, eerst naar Chelmno, daarna ook naar Auschwitz. De foto werd gemaakt vlak voor een deportatie; te zien is hoe de kinderen door het hek een laatste glimp van de buitenwereld kregen.

Bijna tachtig jaar later plakt een Nederlands politicus juist deze foto naast die van een jongetje dat door hekken naar een Sinterklaasintocht kijkt, en deelt deze op Instagram. Het bijschrift rept over ongevaccineerde kinderen, de vergelijking is even duidelijk als kwaadaardig. De zoveelste poging van extreemrechts om zich het leed van de Joden tijdens de Tweede Wereldoorlog toe te eigenen, maar ook een voorbeeld van de verwoestende werking van perverse verdienmodellen op onze parlementaire democratie.

Een deel van de Kamer, en niet alleen de FvD-fractie, is steeds minder volksvertegenwoordiger, als wel een volksalgoritme. Als content makers kopiëren ze de mores van de sociale media met bijbehorende hyperbolen, nepnieuws en groteske vergelijkingen, in de jacht op aandacht. De door de verdienmodellen van Big Tech ontstane dynamiek op sociale media, waarin aandacht belangrijker is dan het gesprek, vindt zo zijn weg naar ons parlement.

Baudet heeft er nooit een geheim van gemaakt dat hij de politiek in ging omdat hij in geldnood zat. Als complotondernemer gaan de zaken goed. Met de in zijn eigen madrassa gekweekte Freek Jansen als nieuwe penningmeester heeft Baudet de facto volledige controle over de miljoenen aan ledengeld, donaties en wettelijke bijdragen die door het FvD stromen. Zo kan Baudet zijn vriendin gerust een factuurtje van 19 duizend euro laten sturen voor 'fotografie'; geen partijgenoot die er wat van zal zeggen.

Baudet hield na de boreale zuivering van zijn partij alleen jonge loyalisten over, die net als hij niet geïnteresseerd zijn in politieke macht, maar wel in het verdienmodel van Forumland en de sterrenstatus in hun spiegelpaleis. De steeds extremere uitingen van FvD'ers zijn goed voor de aandacht en polarisatie, en dus voor de business. Hoe woester de burger, hoe makkelijker hij te upsellen is. Daarnaast is extremisme een effectief middel om 'fatsoenlijk-rechtse' heren met financiële kennis buiten de partij te houden.

De zolderkamerleden van Forum zullen weinig van hun oorlogsretoriek menen, als gepamperde millennials willen zij vooral aardse zaken als huizen en auto's. Hun retoriek is deel van een cynisch en nihilistisch spel waarvan ze zelf ook de uitkomst niet weten, laat ik het metafascisme noemen. Ze willen extremisme oppoken, om eraan te verdienen. De mogelijkheid dat een deel van hun achterban het wél meent, nemen ze op de koop toe.

De extreemrechtse verdienmodellen zijn overal. Zo maakten Eva Vlaardingebroek en Raisa Blommestijn deze week bekend aan de slag te gaan bij het advocatenkantoor van Bart Maes, bekend van zijn vergeefse procedure tegen de coronapas. Zij gaan daar de sectie 'Fundamental Rights & Litigation' opzetten, wat zoveel betekent als dat zij hun vele volgers zullen overtuigen geld over te maken voor nog meer kansloze rechtszaken. Soms zijn de verdienmodellen banaler: de Moederhartbeweging verkoopt mokken en truien.

De huidige gekte houdt niet vanzelf op, en dus moet de politiek actie ondernemen tegen de ondermijning van de democratie door perverse verdienmodellen, waaronder die van Big Tech. Een goed functionerende democratie behoeft compromissen, een gedeelde realiteit en medemenselijkheid; we mogen niet toestaan dat juist die wezenlijke zaken door ordinaire commercie uit ons parlement wordt verjaagd.